1853. N°. 107.

LEYDSCHE COURANT.

De „Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 7 SEPTEMBER.

De Prijs der Courant is ƒ 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 6 September.

Bergisteren werd alhier op de gebruikelijke wijze herdacht de 13de verjaardag van Z. K. H. den Prins van Oranje.

— Zaturdag ll. heeft alhier in de Stads-Gehoorzaal de openbare Promotie en Prijsuitdeeling onder de Leerlingen van het Stedelijk Gymnasium plaats gehad. Deze plegtigheid, als naar gewoonte met muziek begonnen en afgewisseld, werd geopend door den Rector Dr. W. H. D. Suringar met een Verslag aangaande den laatst verloopen Cursus. Behalve de gewone *Opgaaf van de Leerlingen*, die bevorderd of met prijzen zouden begiftigd worden, vermeldde de Spreker twee punten, waarover hij meende iets meer te moeten uitweiden. Het eerste betrof de aanvankelijk begonnen oprigting van eene *School-Bibliotheek*, waaruit aan de Leerlingen van het Gymnasium, tot lectuur in ledige uren, kosteloos zullen verstrekt worden de beste geschriften uit de moderne literatuur of zoodanige boeken, die betrekking hebben op Algemeene en Vaderlandsche geschiedenis of op andere nuttige wetenschappen. Het andere punt gold het jongste *Besluit aangaande de toelating tot de Academie.* Spreker ging na, dat dit Besluit voor het oogenblik beter werkte, dan eenig ander zou kunnen doen, maar ontwikkelde tevens, dat en waarom die gunstige werking slechts van korten duur kan zijn; toonde voorts aan dat de Gymnasia geen voorregt behoeven en geen voorregt verlangen, en eindigde met in het kort zijne overtuiging uit te drukken, dat het hoogst wenschelijk zijn zou indien spoedig eene algemeene Wet omtrent het Onderwijs werd ingevoerd, die het Gymnasium, in verband gebragt met het Lager en Hooger Onderwijs, zoodanig regelde, dat het zich onmiddelijk aan beide aansloot en alzoo een vervolg op het eerste en eene voorbereiding voor het laatste werd; doch dat, in die Wet ook mogt verordend worden een eenparig Admissie-Examen voor allen, die eenen Academischen graad wenschen te verkrijgen.

Bij het ontvangen der Prijzen zijn de Gratiarum Actiones opgezegd:
in de 1e klasse door J. J. C. Franchet, in de Hollandsche taal.
» » 2e » Afd. a. » J. Montagne, » » Fransche »
» » » » » b. » A. H. J. L. Ponse, » » Hoogduitsche »
» » 3e » » a. » W. H. D. Suringar, » » Hollandsche »
» » » » » b. » D. C. J. A. Ponse, » » Engelsche »
» » 4e » » a. » A. Kuyper, » » Latijnsche »

Daarna hebben de drie Leerlingen der hoogste klasse, die eervol van het Gymnasium ontslagen werden, met het houden eener Oratiuncula afscheid genomen. Eerst sprak de leerling F. L. Rutgers in het Latijn *Over de oorzaken, waardoor de Latijnsche taal de algemeene taal der Geleerden is geworden.* Vervolgens handelde de leerling A. W. Th. Juynboll, insgelijks in het Latijn, *Over den toestand van Africa, voor dat het eene Romeinsche provincie werd.* Ten laatste leverde de leerling H. van den Heuvell, in het Hollandsch, eene *Vergelijking tusschen Epaminondas, den Veldheer der Thebanen, en Gustaaf Adolf, den Koning van Zweden.*

Ten slotte nam de Rector hartelijk afscheid van deze Leerlingen, onder toevoeging van welmeenende raadgevingen; wenschte de overigen, die prijzen behaald hadden en bevorderd waren, geluk en spoorde hen, aan wie dit niet te beurt gevallen was, voor het vervolg tot meerderen ijver aan.

— Het gemeentebestuur van Medemblik, besloten hebbende eene jonge juffrouwen-school op te rigten, roepen Onderwijzeressen op, om die school te besturen. Zij moeten zich voor den 15den dezer aanmelden. De jaarlijksche toelage uit de stads kas is ƒ 150, de schoolgelden kunnen op ƒ 350 worden berekend, in het schoollocaal, schoolmeubelen en verwarming der school zal worden voorzien.

— Op den Hollandschen spoorweg zijn in Augustus vervoerd 109,645 reizigers en is ƒ 128,159 ontvangen; op den Rijnspoorweg zijn vervoerd 58,584 personen en is ƒ 90,488 ontvangen.

— Op de jongste vergadering van de Maatschappij tot bevord. der toonkunst is, als antwoord op eene door de maatschappij uitgeschreven prijsvraag, eene sonate voor piano-forte en viool bekroond van den Heer J. A. van Eyken uit Rotterdam, aan wien behalve de premie van ƒ 80.—, wegens drie andere compositien nog eene van ƒ 80.— is toegekend.

— Te Schiedam hebben Engelsche kooplieden belangrijke aankoopen van jonge paarden gedaan.

— Uit Rotterdam wordt het volgende geschreven: Bij het laden van vee op eene der stoombooten, varende op Hull, heeft in den nacht van 2 dezer het volgend ongeluk plaats gegrepen: eene koe, die men naar beneden zou laten, was, door dien de boot een weinig schuins lag, over het luik heen gegierd. Een sjouwerman, die de koe weder boven het luik zou brengen, kwam onder het bereik harer horens. Zij pakte hem daarmede achter het kakebeen en rukte hem schier het geheele aangezigt uit elkander. Dr. Jones heeft dadelijk heelkundige hulp aangewend en met het aanbreken van den dag is de ongelukkige naar het stedelijk ziekenhuis vervoerd.

— Te Enkhuizen is de laatste haringbuis aangekomen met 12 last haring en 9 ton zoute visch; de vangst is voor die stad zeer voordeelig uitgevallen.

— Voor de vacante betrekking van plaatselijk genees- en verloskundige te Genemuiden hebben zich 60 sollicitanten aangeboden, onder welke 16 Doctoren.

— Te Leeuwarden is voor de provinciale geldleening, groot ƒ 63,000 tegen 4 pCt. door 13 personen voor ƒ 160,000 ingeschreven. Bij loting is het voorregt van deel te nemen slechts aan twee hunner vergund.

— Te Numansdorp zijn door den Burgemeester twee valsche guldens, en te Leeuwarden een valsche ½ gulden ontvangen.

— Uit Zierikzee wordt gemeld, dat bij de Regering uit Engeland en België vergunning is gevraagd tot aanleg van eenen spoorweg van Brouwershaven naar Roosendaal in Noordbrabant. De Gemeenteraad van Zierikzee zal aan den Koning een adres aanbieden, om dat verzoek te ondersteunen, daar hij er voor die stad, over welke de spoorweg loopen zou, groot voordeel van voorziet.

— De Paus heeft den uitvoer van Cremor tartari uit den Kerkelijken Staat verboden.

's GRAVENHAGE, 6 September.

Z. M. heeft Z. K. H. den Prins van Oranje, bij gelegenheid van zijn verjaardag benoemd tot eersten Luitenant bij het regement grenadiers en jagers en tot Luitenant ter zee 2de klasse bij de Nederlandsche Marine.

— Bij besluit van den 30sten Augustus heeft Z. M. den vorm bepaald van de nieuw uit te geven muntbilletten, volgens de wet van 26 April 1852.

— Z. M. heeft eene wet uitgevaardigd onder dagteekening van 31 Augustus, waarbij de termijn van art. 293 der gemeentewet, één jaar verlengd wordt. Bij dat art. was bepaald, dat in gemeenten, waar geen 25 kiezers zijn voor den Raad, de werking van artt. 4—39, 131 en 132 voorloopig geschorst bleef.

— De Minister voor de Zaken der R. K. Eeredienst, de Heer Lightenvelt, is van zijne buitenlandsche reis in de residentie teruggekeerd.

— Zaturdag hebben de leden van de Eerste Kamer aan hunnen Voorzitter in het hôtel de Oude Doelen een luisterrijk diner aangeboden.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Maandag 5 *September.*

In deze zitting is aangenomen met algemeene stemmen: 1°. het wets-ontwerp tot regeling van het fonds van consignatien, zonder beraadslaging, en 2°. het wets-ontwerp tot opheffing der in den Molukschen Archipel bestaande beperkende bepalingen met opzigt tot den handel en de scheepvaart aldaar, nadat de Minister van Kolonien en de Heer Ryckevorsel daarover het woord hadden gevoerd.

De Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen heeft haar verslag ter tafel gebragt. De Kamer heeft bepaald dat de beraadslagingen over deze wets-voordragt zullen plaats hebben op aanstaanden Woensdag.

In deze zitting zijn betrekkelijk het laatst vermelde voorstel van wet ingekomen 147 adressen houdende bezwaren daartegen, 6 tot ondersteuning daarvan. Al die adressen zijn verzonden naar de Commissie voor de Verzoekschriften.

— Bij het onderzoek der voordragt tot regeling van het toezigt van den Staat op de onderscheidene Kerkgenootschappen, zijn in de Afdeelingen vier hoofdpunten voornamelijk in aanmerking genomen:

1°. De grondwettigheid eener regeling van het staatstoezigt op de kerkgenootschappen.

2°. De noodzakelijkheid van deze wet.

3°. De wet van Germinal en hare afschaffing.

4°. De voordragt zelve in verband met de Grondwet en de eischen van het algemeen belang.

De Commissie heeft gemeend den uitslag der overwegingen met de meeste beknoptheid te mogen mededeelen, zonder volledige opgave der gronden en redeneringen, van weêrszijden tot staving der gevoelens aangevoerd, vermits door de behandeling in de Tweede Kamer, de beweegredenen genoegzaam bekend kunnen worden geacht.

Verreweg de meeste leden zijn van oordeel geweest, dat de Grondwet het vaststellen van zulk eene wet niet verbiedt, en dit dus niet strijdig is met de letter der Grondwet. Sommigen beschouwden het regelen van dit onderwerp bij de wet met den geest der Gwt. minder vereenigbaar. De overige meenden, dat het onderwerp door de Grondwet reeds geregeld is, en dat het dus met hare voorschriften niet overeengebragt kan worden, nieuwe regels bij de wet daaromtrent in te voeren.

De meerderheid erkent de noodzakelijkheid dezer wet in de gegevene omstandigheden, schoon men die noodzakelijkheid betreurde. Van de andere zijde werd zij ontkend.

De meeste leden hebben geen stellig antwoord gegeven op de vraag of de wet van Germinal X[de] jaar nog als verbindbaar kan worden beschouwd. Door de overigen werd die vraag deels toestemmend, deels ontkennend beantwoord. Doch vrij algemeen heeft men geoordeeld dat eene opzettelijke afschaffing dier wet allezins wenschelijk moet worden geacht.

De beoordeeling der voorgedragen wet en hare toetsing aan de Gwt. en aan het algemeen belang heeft tot uitvoerige en zeer uiteenloopende beschouwingen geleid. Een groot aantal leden achtte de voordragt niet ongrondwettig en keurde haar in de gegevene omstandigheden strookende met het algemeen belang. Vele andere leden hebben een ongunstig oordeel uitgedrukt. Aan die zijde werd het wets-ontwerp of als strijdig met de Gwt., of als onvolledig, of als uit overdrijving geboren, of als doelloos afgekeurd.

Voorts zijn bij de algemeene beschouwingen nog deze twee punten besproken. Het eerste betreft de afwezigheid van den Minister, belast met de Zaken der R. K. Eeredienst, bij de behandeling van het wets-ontwerp in de Tweede Kamer. Het andere punt was betrekkelijk tot den strijd, welke bij de beraadslagingen over deze voordragt in de Tweede Kamer is gevoerd over de schorsing van het concordaat van 1827, waaromtrent aan de eene zijde is beweerd, dat die schorsing bij conventie in 1841 heeft plaats gehad, aan de andere, dat gemeld concordaat nog wettig bestaat, zoolang de wet van Germinal niet is afgeschaft. De behandeling van dit punt gaf aanleiding, dat eenige leden den wensch uitdrukten om mededeeling te ontvangen der nota's van 18 en 19 October 1841, tusschen de Regering en den Pauselijken Internuntius te 's Hage gewisseld.

Verder behelst het verslag eenige bedenkingen omtrent artt. 1, 2, 5, 6, 7, 9 en 14.

De Regering heeft op dit Verslag hoofdzakelijk geantwoord:

1°. De Grondwet spreekt in het VI[de] Hoofdstuk nergens van de regeling der kerkgenootschappen; zij moest dit ook niet doen; het denkbeeld van *genootschap* sluit van zelf in zich inwendige regeling, maar alle artikelen der Grondwet ademen den geest, om die inwendige regeling en de uitwerking er van onschadelijk te maken, om eene wakende en beschermende hand over de kerkgenootschappen uit te strekken, waardoor het staatsgezag bij magte blijft om stoornis van rust en orde te voorkomen. Hoe kan men den geest der Grondwet in strijd met dat staatstoezigt oordeelen, als men zelfs de belijdenis van godsdienstige meeningen onderworpen vindt aan de bescherming der maatschappij door de strafwet (art. 164), en strafwetten steeds ten doel hebben om door voorbehoedende bepalingen onrust in de maatschappij te voorkomen en de overtreding dier bepalingen, zoowel als de onmiddelijke krenking der maatschappij en hare leden, door straffen te onderdrukken? Hoe kan men zich denken eene bescherming, welke ook, zonder grenzen, zelfs zonder bekendheid met den toestand van hem die beschermd moet worden (art. 165)? En wanneer wij in art. 167 der Grondwet lezen, dat zelfs het hoofddoel der kerkgenootschappen, de openbare godsdienstoefening, alleen wordt toegelaten behoudens maatregelen, welke uit hunnen aard van preventiven aard moeten wezen, waartoe de medewerking der wetgevende magt kan noodig zijn, dan zal men toch wel niet met eenig regt meer kunnen beweren, dat het geheele onderwerp door de Grondwet zelve is geregeld, noch dat alleen repressive maatregelen kunnen worden voorgedragen. Ziet men nu daarenboven art. 169 der Grondwet in, dan zal elk onbevooroordeelde overtuigd moeten zijn dat daar gewezen wordt op wetten, welke perken stellen aan de vrijheid en zelfstandigheid, in beginsel eigen aan alle genootschappen, maar in uitwerking en ontwikkeling onderworpen aan het belang en de rust van den Staat, waarin zij zich bewegen. Alles ademt in de Grondwet, tot zelfs art. 170, dat in bepaalde gevallen bij uitzondering voorbehoedende maatregelen afwijst, wettelijke voorziening.

2°. De noodzakelijkheid eener wet is altijd betrekkelijk; maar zoo dit woord ooit in beperkten zin toepassing vond, dan is het hier. Ook de Regering betreurt het dat deze wets-voordragt onder de tegenwoordige omstandigheden plaats heeft, doch indien deze wets-voordragt aan alle onzekerheid omtrent de grenzen van het toezigt van den staat een einde maakt, dan is zij niet alleen geoorloofd en doeltreffend, maar in de daad behoefte; en mogten allen met welwillendheid en beleid eenmaal tot hare uitvoering medewerken, dan zal het blijken, dat zij veel meer aller regten en vrijheden waarborgt, dan belemmert.

3°. De wet van Germinal jaar X was weinig gekend, maar zij was ingevoerd en had dus kracht van wet. Hare bepalingen konden worden ingeroepen voor zoover ze hier toepassing konden vinden.

4°. De wets-voordragt erkent vrije organisatie als beginsel, kennisgeving, uitwerking niet buiten het genootschap, 's Konings regt, in het belang der openbare orde, tot toelating van vreemdelingen tot kerkelijke bedieningen en ter beoordeeling van de geschiktheid van sommige vestigingsplaatsen of zetels, handhaving van art. 167 der Grondwet en waarborg tegen onderlinge stoornis. Het doel is alleen, om zoodanige lijnen te trekken, welke, gegrond in den aard der zaak, in de Grondwet en in het regt van den Staat om voor de openbare rust te waken, aan de eene zijde alle mogelijke vrijheid lieten en aan de andere zijde de overdrijving der vrijheid, welke tot wanorde en verdrukking leidt, te keer te gaan. De Regering verwacht zeker niet, dat zij dus doende allen zal hebben bevredigd, maar zij heeft gedaan, wat eene krachtige regering behoort te doen; zij heeft zich op een onafhankelijk standpunt geplaatst, overdrevene vorderingen, van welke zijde zij ook kwamen, afgewezen, billijke toegestaan, maar nooit uit het oog verloren hare eerste roeping: handhaving van een wakend en beschermend gezag over alle kerkgenootschappen.

Wat betreft de opmerkingen omtrent de afwezigheid van den Minister van R. K. Eeredienst, en den strijd over het concordaat van 1827, wil de Regering alleen opmerken, dat naar haar oordeel, de Ministers voor de Eeredien-sten niet zijn de natuurlijke verdedigers van de onderhavige wets-voordragt, maar integendeel, als behartigende beide de belangen van tegen elkander overstaande gezindheden, daaraan zooveel mogelijk vreemd moeten blijven. Een dier Ministers toch behartigt zoowel de belangen der Protestantsche Christenen als die der Israëliten. De andere, die der R. Katholijken en der zoogenaamde Jansenisten of R. Katholijken der Clerezy.

Wat nu betreft de tweede opmerking, zoo zoude dit onderzoek alleen te pas komen, indien de voordragt der Regering werd afgekeurd, en nu kan men niet wel van haar vorderen, dat zij in die hypothese zich in alle de moeijelijkheden, die dan zouden ontstaan, verdiepe.

Daarna beantwoordt de Regering de aanmerkingen op de afzonderlijke artikelen.

AMSTERDAM, 5 September.

Zaturdag vierde de Hoogleeraar Tilanus zijn 25-jarig Professoraat aan de Klinische School alhier. Bij die gelegenheid is den waardigen en hooggeleerden man door 227 zijner voormalige en tegenwoordige kweekelingen eene kostbare en prachtige zilveren vaas met toepasselijke zinnebeelden en opschrift aangeboden, als een blijk van erkentelijkheid voor het genoten onderwijs en van hoogachting en toegenegenheid jegens den man, aan wien de geneeskunde, maar vooral de heelkunde, zoo groote verpligting heeft.

GRONINGEN, 2 September.

Den 1[sten] Julij ll. arriveerde alhier de Heer Dyzma Chromy, van Krakau, in Oostenrijk, met het doel, om, even als het vorige jaar, in Nederland eene partij koeijen en stieren te koopen, tot verbetering van den Oostenrijkschen veestapel. Na in deze provincie, Holland en Friesland twee maanden gereisd te hebben, heeft het hem mogen gelukken ruim 200 van de beste soort op te koopen, waaronder ruim 50 stieren. Dit transport leverde ll. Woensdag, terwijl zij allen bij elkander in de weide graasden achter de behuizing van Mej. de Wed. Volhand, buiten het Kleine Poortje alhier, een fraai gezigt op, zoodat dan ook vele liefhebbers ze kwamen in oogenschouw nemen, die allen verklaarden, nooit zoo iets te hebben gezien, niet alleen door de schoone kleur en den bouw van het vee, maar ook door de vele merkbare melkteekens, die de koeijen bezaten. Uit den aankoop voor particuliere rekening van een zoo groot aantal runderen, terwijl de prijzen thans zeer hoog zijn, blijkt, dat het Nederl. rundvee in Oostenrijk uitmuntend voldoet.

Morgen zal 't laatste transport vertrekken, vergezeld door den tolk, welke dit jaar het vee naar Krakau zal geleiden. Door den Heer Chromy zijn tevens eenige landbouw-werktuigen, als dorschblok, zaai-machiene, korenzichter, schapereuf enz., medegenomen.

— Het onweder, dat den 23sten Aug. ll. in verschillende streken van ons land en van België woedde, heeft ook Hannover getroffen en ook aldaar op onderscheiden plaatsen meer of minder belangrijke ongelukken veroorzaakt. Te Warsingsfehn, ambt Aurich, zijn van negen personen, die, op het veld werkzaam zijnde, tegen den geweldigen regen eene schuilplaats in een opper hooi waren gaan zoeken, twee, eene vrouw en een meisje, door den bliksem gedood, terwijl twee andere meisjes aanvankelijk mede voor dood werden gehouden, doch later weer bijkwamen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 3 September.

Koningin Victoria wordt te Dublin met vele blijken van geestdrift door de bevolking ontvangen. Deze omstandigheid geeft aan de Engelsche dagbladen hoop dat de tijd komt waarin Ierland innerlijk en niet slechts uitwendig een deel van het Vereenigd Rijk uitmaakt en ophoudt het groote struikelblok voor de Britsche Staatslieden te zijn; het blijkt nu, volgens die bladen, dat de stem van eenige Iersche woelgeesten en partijhoofden niet als de stem van het Iersche volk moet aangemerkt worden. Zeker is het, dat die afkeer van de Britsche Regering, welke volgens sommige woordvoerders der Iersche partij

onder het Iersche volk zou heerschen; bij deze gelegenheid nog nergens jegens de Koningin is aan den dag gelegd.

H. M. heeft volgens de jongste berigten uit Dublin, werkelijk, met haar gezin en hofstoet, een bezoek gebragt aan den Heer Dargan, den rijken Ierschen koopman die de gansche Dublinsche Tentoonstelling bekostigt. Welken indruk dit op het publiek maakt, kan worden afgeleid uit het volgende artikel van het *Freeman's Journal*, het Dublinsche orgaan der Iersche partij.

»Het bezoek waarmede de Koningin den Heer Dargan aan zijne woning heeft vereerd, is eene openlijke verklaring dat in haar oog nijverheid en arbeid den mensch adelen, en dat, wat ook eene luije aristocratie moge denken, onze Souverein althans den man eert die, door nijverheid opgekomen zijnde, zich aan de nijverheid blijft wijden en haar onder zijne landgenooten zoekt te bevorderen. Het bezoek der Koningin bij Dargan is een gedenkwaardig tijdstip in de historie van den vooruitgang onzer eeuw; het was het eerste bezoek hetwelk immer door de Koningin gebragt is aan eenen onderdaan zonder titel. Elk die in het zweet zijns aanschijns zijn brood eet, zal nieuwe kracht tot den arbeid in zich gevoelen, wanneer hij hoort dat eene aan Graven en Hertogen ontzegde eer niet te groot is geacht voor iemand die zijne opkomst aan den handenarbeid te danken heeft. De Ieren van elke klasse zullen het bezoek bij Dargan aanmerken als een aan hunne natie gebragt eerbewijs."

— Prins Albert, gemaal der Koningin heeft 25 £ gegeven voor het gedenkteeken van Dr. Jenner, den uitvinder van de koepokinenting.

— Den 31sten Augustus is alhier de eerste vergadering gehouden van deelnemers in de maatschappij die opgerigt is om eenen onderaardschen spoorweg aan te leggen. Deze spoorweg zal vooreerst slechts 2½ Engelschen mijlen lang zijn, maar het plan is der onderneming allengs verder uit te breiden, en eindelijk al de nabij Londen eindigende spoorwegen door eene ondergrondsche gemeenschap met het middenpunt der stad, met het postkantoor en andere voorname inrigtingen te verbinden. Op de hoofdpunten van de stad neemt het verkeer zoo zeer toe, dat de straten welhaast te eng worden; om hierin te voorzien, zijn eenige spoorbanen over de huizen heen gelegd; maar deze schijnen ondoelmatig of althans al te kostbaar bevonden te zijn. De bezwaren tegen onderaardsche spoorwegen, namelijk vochtigheid, donkerheid en gebrek aan versche lucht, hopen de ondernemers te vermijden; te dien einde zullen ook hunne rijtuigen niet door stoomkracht bewogen worden, maar door eenig ander middel, hetwelk in het verslag van het bestuur niet nader wordt aangeduid. De baan zal door een gewelfden gang loopen en vier stations hebben, bij elk van welke eene opening zal gemaakt worden tot gemeenschap met den beganen grond. De vrachtprijzen zullen beneden het tegenwoordig tarief der omnibus-rijtuigen worden gesteld. Het fonds der maatschappij bedraagt 300,000 £, en de uitvoering der werken is volgens het rapport voor eene mindere som aanbesteed. Het bestuur begroot de zuivere opbrengst der onderneming op niet minder dan 8 pCt. van het aan te wenden kapitaal.

— Gisteren namiddag had een treurig ongeluk op den grooten noorderspoorweg plaats, waarbij echter gelukkig niemand het leven verloren heeft. Nabij het station van Hornsey botsten namelijk, een van Doncaster in Yorkshire komende kolentrein en een van Londen komende speciale trein hevig tegen elkander, waardoor bijna al de personen welke zich in de rijtuigen van laatstgenoemden trein bevonden van hunne zitplaatsen geworpen en meer of minder zwaar gekwetst of gekneusd werden. Tot dit getal behoorden de Lord Maire van Londen, die op weg naar Sheffield was, om aldaar het jaarlijksch feest van het messenmakersgenootschap bij te wonen. Hij is zwaar in het aangezigt, aan neus en mond gewond en gekneusd, en kan niet dan met de grootste moeite spreken of slikken. Indien hij niet, zoodra het onheil hem overkwam, zwaar gebloed had, konden de gevolgen doodelijk geweest zijn. Ook Sir J. Duke, de maire van Southampton, heeft soortgelijke kwetsuren bekomen. Onder de verdere gekwetsten zijn twee jonge dames uit deze hoofdstad, een Procureurs-klerk en een Heer uit Grantham. Deze laatste is het zwaarste van allen bezeerd.

— Den 1sten is te Genève eene Anglikaansche kerk ingewijd door den Lord-Bisschop van Winchester.

BELGIE.

BRUSSEL, 5 September.

De Koning heeft een kostbaar geschenk van den Koning van Pruissen ontvangen, zijnde eene kolom van marmer mosaik, waarop eene vaas; het geheel is zamengesteld uit ruim 4 millioen steentjes, monsters van de zeldzaamste marmersoorten.

— De klasse schoone kunsten der Koninklijke Belgische Akademie heeft uitspraak gedaan omtrent de uitgeschrevene prijsvraag voor eene triomphale symphonie, ter gelegenheid van het huwelijk des Hertogs van Brabant; 31 partituren waren ingeschreven; de prijs, zijnde eene gouden medaille ter waarde van 1500 francs, is toegekend aan den Heer Hugo Ulrich, componist te Berlijn.

— Hier te lande zijn de prijzen der granen aanmerkelijk gedaald.

FRANKRIJK.

PARIJS, 4 September.

De graanprijzen zijn aan het dalen; op sommige plaatsen is die daling zelfs aanzienlijk.

— De Regering heeft eenige Officieren benoemd om de manoeuvres in de kampen van Olmutz en Marengo bij te wonen; zoo men weet zijn met gelijk doel de Heeren Rolin en Favé naar Nederland gezonden.

— Een tuinman van Gisors heeft van zijn neef die met een beestenspel reisde, 70,000 frs. geërfd, op voorwaarde, dat hij behoorlijk zorg drage voor de lievelingen van den overledene, bestaande in 2 leeuwen, 1 leeuwin, 2 panthers, 2 tijgers, 1 boa, 1 hyena, 1 krokkodil, die reeds drie menschen om het leven gebragt heeft en 2 beeren, die zich aan hetzelfde misdrijf hebben schuldig gemaakt.

— De feestdag van Napoleon I is in Algerië met veel luister gevierd. — De vele pogingen tot kolonisatie aldaar zijn tot nu toe, ofschoon meer dan 100 millioen fr. gekost hebbende, met geen gunstigen uitslag bekroond. Geeft de invoer van Chinezen op Cuba gunstige uitkomsten, dan zullen ook deze in Algerië worden ingevoerd.

PRUISSEN.

BERLIJN, 4 September.

De kooplieden die in de laatste dagen van hier, uit Saksen en uit de Nederlanden te Breslau zijn aangekomen, hebben aanzienlijke inkoopen in alle soorten van wol gedaan, er heerscht op onze wolmarkt eene bijzondere levendigheid. De Russische en Poolsche wollen voor middelbaar en fijn laken à 65—75 en 74—85 thaler zijn het meest gezocht; de eerste Silesische soort was in vergelijking niet in trek. Voor *Locken*-wol van Polen en Posen werd 65—68 th. besteed; voor vette Silesische 65—70 th., voor wol van gestorvene schapen van 75—80, voor korte lamswol 80—95, met veel omzet en vasten prijs. Er zijn in zes dagen 3,500 quintalen verkocht, en men wacht niet minder omzet in de volgende dagen.

— De Katholieke *Kirchliche Anzeiger* is alhier in beslag genomen.

— Te Stettin was de cholera afnemende; den 1sten dezer waren nog 62 lijders in behandeling.

— De Hertog van Brunswijk heeft het lot der schoolmeesters zeer verbeterd; elk onderwijzer ontvangt thans een inkomen van 120 thl. en vrije woning.

— Prinses Amalia van Zweden is gisteren nacht, zonder voorafgegane krankheid, plotseling aan hartkramp overleden. Zij was de jongste zuster van Prins Gustaaf Wasa en ruim 48 jaren oud.

BEIJEREN.

De Koning heeft een besluit genomen ter verbetering der inkomsten van schoolonderwijzers, en aan eene deputatie die daarvoor kwam danken, zijne belangstelling in het volksonderwijs betuigd. »Ik dank u, Mijne Heeren, zoo sprak de Koning, het verheugt mij uit uw adres te vernemen dat gij mij als eenen vriend der schoolmeesters erkent. Ik acht en eer den onderwijzersstand; ja ik heb hem lief. Uwe taak is zwaar en moeijelijk en vereischt een engelachtig geduld; maar wijdt u geheel aan de opvoeding des volks, want deze ligt voor een groot deel in uwe hand; verspreidt alom wezenlijk nuttige kundigheden, want deze maken een volk braaf en godsdienstig."

OOSTENRIJK.

WEENEN, 3 September.

Het Ministerie heeft last gegeven tot het aanleggen van een' spoorweg van Verona over Trient naar Botzen; hij zal in Mei 1857 gereed moeten zijn.

— Bij een besluit van den Stedehouder van Lombardye, den Graaf Strassoldo, worden op de belasting 16 opcenten gelegd tot dekking der buitengewone uitgaven, die in de Lombardische provincien noodzakelijk zijn gemaakt door de gebeurtenissen van 1852 en 1853.

— Te Karlsbad in Bohemen wordt met ijver gearbeid aan het tot stand brengen van het plan, om eene Evangelische kerk te bouwen.

— Eenige Tyrolers welke naar Zwitserland waren getrokken, om tot de Protestantsche godsdienst over te gaan, hebben op hun verzoek om in hun vaderland te mogen terugkeeren, een afwijzend antwoord bekomen.

— Omtrent den toestand der monding van den Donau wordt uit Galatz van den 23sten Augustus gemeld, dat 120 schepen met graan beladen in het Sulinakanaal liggen, die niet in zee kunnen komen. Daaronder bevinden zich verscheidene, die reeds sedert 4 maanden opgehouden worden. Zij liggen daar als vastgeklonken, en de ladingen zullen ten slotte over boord moeten geworpen worden. Aan de andere zijde liggen meer dan 400 schepen, die ter inlading naar Galatz en Braila bestemd zijn, welke niet over de bank kunnen komen. Te Galatz en Braila zijn de weinige magazijnen met granen opgevuld. Het is ongetwijfeld een toestand, waarvan de handelgeschiedenis geen tweede voorbeeld oplevert.

FRANKFORT.

3 September.

De groothandel op onze herfstmis, vooral in zijden, wollen en katoenen goederen, heeft reeds gunstige uitkomsten geleverd. Bereids zijn verscheidene groote winkels uitverkocht. De zijden en wollen goederen zijn 15 à 20 pCt. in prijs verhoogd.

ZWITSERLAND.

Zekere Heer Haldiman te Lausanne heeft aldaar een uitmuntend ingerigt Instituut voor blinden laten bouwen en inrigten, en besteedde voor die inrigting jaarlijks nog ruim 40,000 fr. Vele andere ondersteunen die belangrijke inrigting met ruime gaven. Voorts worden in die stad niet alleen aanzienlijke winteruitdeelingen gedaan, maar velen offeren ook groote sommen in het belang des volks op. Een der ingezetenen laat voor eigene rekening een zeer uitgestrekt badhuis bouwen, om den armen kosteloos baden te verschaffen, en een ander geeft een zeer groot stuk gronds aan de stad ten geschenke, tot veilige wandel- en speelplaats voor de jeugd.

GRIEKENLAND.

ATHENE, 26 Augustus.

De stad Thebe is den 18den door eene aardbeving zwaar geteisterd en voor een groot deel in puin gelegd, 11 menschen zijn daarbij omgekomen; de inwoners zijn thans onder den blooten hemel gelegerd en lijden vooral ook aan drinkwater gebrek, daar al de bronnen van het anders zoo waterrijke Thebe verstopt waren. De aardbeving heeft zich ook in den omtrek zwaar doen gevoelen en 17 dorpen onbewoonbaar gemaakt; zelfs tot de stad Chalkis had de schok zich uitgestrekt en aldaar eenige huizen doen instorten.

VEREENIGDE STATEN.

Allerwege is de tarwe-oogst binnen; hij heeft over het algemeen uitstekend goed graan in meer dan gemiddelde hoeveelheid opgeleverd, en de staat der graanmarkt was van dien aard dat, zoodra de rijzing der graanprijzen in Europa aldaar bekend zou worden, waarschijnlijk groote hoeveelheden graan naar Engeland zullen worden gezonden.

— Men is hier te lande begonnen niet alleen zeilen maar ook touwwerk uit katoen te vervaardigen; het is de helft goedkooper en zou ook veel beter en duurzamer zijn dan uit hennep.

— De berigten uit New-Orleans omtrent de gele koorts zijn zeer treurig. De in die stad verschijnende *New-Orleans Delta* zegt, dat zij van heviger aard is dan de ten jare 1665 te Londen geheerscht hebbende pest, als wanneer van eene bevolking van 500,000 zielen niet meer dan 60,000 in een jaar werden weggerukt, terwijl te New-Orleans, bij een zielental van ruim 100,000, dagelijks 150 à 200 personen bezwijken. Op den 16den Augustus, tot welken dag de laatste berigten reiken, waren 198 personen aan de gele koorts overleden en kon men nog niet voorspellen, wanneer de kracht der ziekte zoude afnemen.

— Te Plymouth, in Massachusetts, werd den 1sten Aug. de verjaardag van de inscheping der Pelgrims te Delftshaven, voor hunne verhuizing naar dit halfrond, feestelijk herdacht, door eene verbazende menigte menschen, daartoe van vele staten te zamen gevloeid. (Men zal zich herinneren, dat, na eene ballingschap van twaalf jaren, uit Engeland, te Leyden te hebben doorgebragt, de Pelgrims, deze om hun geloof vervolgde menschen, op 1 Aug. 1620 te Delftshaven naar Amerika scheep gingen aan boord der Speedwell en Mayflower). (*Handelsbl.*)

CHINA.

Uit berigten van 8 Julij ll. van R. K. zendelingen blijkt, dat de inlanders welke tot de R. K. kerk waren bekeerd, door de opstandelingen bemoeijelijkt en mishandeld zijn. In de steden Nanking, Yang-Tcheu en Tseu-Kiang waren ongeveer 600 zoodanige bekeerlingen; hiervan zijn een 50-tal om het leven gebragt. Zij hadden deze vervolging vooral te lijden omdat zij weigerden een bij de opstandelingen gebruikelijk gebed op te zeggen; dit gebed bevatte volgens de R. K. berigtgevers zelven niets dat met de leerstukken der Roomsche Kerk streed. Uit de berigten schijnt te kunnen worden opgemaakt dat de vervolging vooral tegen de kruisbeelden, altaren en andere kerksieraden gerigt was.

STADS BERIGTEN.

In de maand Augustus 1853 zijn binnen de Gemeente *Leyden* overleden 57 personen, als: 3 Mannen, 11 Vrouwen, 24 Zoons en 19 Dochters; daarenboven als levenloos aangegeven 4.

Gedurende diezelfde maand zijn aldaar geboren 108 Kinderen, als: 49 Zoons en 59 Dochters.

Gehuwd 38 Paren.

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd het door den Kerkeraad van Onstwedde uitgebragt beroep op Ds. W. Pollen te Hattem.

— Tot Predikant bij de Hervormde gemeente te Medemblik is beroepen Ds. P. M. Keller van Hoorn, thans te Baambrugge.

— Ds. J. F. Blauw te Dottinchem heeft voor het beroep naar Amsterdam bedankt.

221ste Staats-Loterij.

Trekking der Tweede Klasse.

1ste Trekking. No. 8120 een prijs van *f* 2,500. Nos. 2062, 4189, 2805 en 9921 ieder een prijs van *f* 1,000.

2de. » No. 16260 een prijs van *f* 20,000. Nos. 2040 en 9235 ieder een prijs van *f* 1,000.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd: H. DE VOS, Predikant bij de Rem. Ger. Gem. te *Waddingsveen*,

EN

P. M. UYLENBROEK.

LEYDEN, 2 September 1853.

Getrouwd: A. B. BARKEY Nz., Weduwenaar van Vrouwe A. H. Rijnkeuzen,

EN

S. T. COOPS.

DORTINCHEM, 1 September 1853.

Door deze betuig ik mijnen dank voor de deelneming mij betoond bij het overlijden van mijn geliefd Kind.

LEYDEN, 7 September 1853. J. H. R. SCHMIER.

Het **Hoofdbestuur der Hollandsche Maatschappij van Landbouw** stelt zich voor, om bij genoegzame deelneming bij gelegenheid der Algemeene Tentoonstelling te *Dordrecht*, eene VERLOTING te doen plaats hebben van VEE, WERKTUIGEN EN GEREEDSCHAPPEN VAN LANDBOUW.

De Prijs van elk Lot is *f* 1.50. De Loten zijn verkrijgbaar tegen dadelijke betaling van heden tot uiterlijk den 14den der maand September 1853 bij:

TAETS VAN AMERONGEN,

Penningmeester der Afdeeling *Leyden* c. a.

BOTERMARKT TEGENOVER DE KARNEMELKSBRUG, W. IV N°. 5.

Heden mijnen Winkel in **Manufacturen, Garen, Band, Gebreide Goederen** en verdere **Dames-Artikelen** *geopend* hebbende, neem ik beleefdelijk de vrijheid mij in de gunst van het geëerd Publiek aan te bevelen, zullende door eene goede sortering en fatsoenlijke behandeling alles worden in het werk gesteld, om mij die gunst waardig te maken en ze te behouden.

LEYDEN, 5 September 1853. C. VOORTHUIS.

Door bijzondere gelegenheid *uit de Hand te Koop*: Een Fransche **PIANINO** zonder gebreken voor *f* 125, en een Engelsche **PIANO** voor *f* 25. Te bevragen bij TAVERNE Ouden Rijn, *Brieven franco.*

GAS-BEZUINIGING.

Door den Boekhandelaar N. DE ZWAAN, te *Utrecht* is uitgegeven eene

HANDLEIDING TOT EEN ZUINIG GAS-VERBRUIK;

GESCHIEDENIS, BEHANDELING EN VOORDEELEN VAN HET GAS, BENEVENS EENE DUIDELIJKE VERKLARING VAN HET ZAMENSTEL EN HET GEBRUIK VAN DEN METER. Prijs *f* 1.

Nog ziet bij denzelfden Boekhandelaar het licht:

TUINBOEKJE VOOR IEDEREEN,

OF AANWIJZING WAT ER ELKE MAAND IN DEN MOES- EN BLOEMTUIN, BOOMGAARD EN ORANJERIE TE DOEN VALT.

Naar de 25ste Engelsche Uitgave door R. C. AFFOURTIT Jz., *Bloemist te Utrecht*. Prijs *f* 0,80.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 5 September.

	Laagst. Koers.	Hoogst. Koers.	Gesloten.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à 2½ pCt.	63 3/8	63 7/16	63 3/8
Dito Certificaten . . . . » 3 »	76 9/16	76 3/4	76 3/4
Dito dito . . . . » 4 »	95 7/16	95 9/16	95 1/2
Amortisatie Syndicaat . . . . » 3½ »	94 1/4	—	—
Handelmaatschappij . . . . . » 4½ »	129 3/4	130	—
O. I. Leening . . . . » 4 »	95 5/16	95 1/2	95 1/2
Dito Holl. Spoorweg . . . »	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg . . » 4½	—	—	—
Haarlemmermeer . . . . . . » 5 »	—	—	—
FRANKRIJK, Certif. . . . . . . » 3 »	—	—	—
Dito dito . . . . » 5 »	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816 . » 5 »	108 3/4	109	—
Dito dito 1828 en 1829 . . » 5 »	108 1/4	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833 » 5 »	98	—	—
Dito 1840 . . . . » 4 »	93 1/4	93 3/4	93 3/4
Dito bij STIEGLITZ & Co. . . . » 4 »	92 1/4	—	—
Dito dito Nieuwe . . . . » 4 »	—	—	—
Inschrijving in Assign. . . . » 6 »	—	—	—
Certificaten van dito . . . . » 6 »	75 1/8	—	—
POLEN, Aandeelen 1835 . . . à 500 *f*	—	—	—
Dito Obligatiën . . . . . . » 4 »	86 7/8	87	—
SPANJE, Obligatiën . . . . . . à 1 pCt.	23 1/8	23 5/8	23 1/2
Dito Obligatiën . . . . . . » 3 »	47 1/4	[illegible]	—
Dito Binnenl. à 6 m. . . . . » 3 »	43 5/16	43 3/8	43 3/8
Bewijzen Coupons	6 7/16	6 1/2	—
OOSTENRIJK, W. B. bij GOLL . . » 5 »	87 1/2	—	—
Dito . . . . »	71 [illegible]	—	—
Dito Metall. . . . . » 5 »	82 [illegible]	82 3/4	—
Dito Nieuwe . . . . » 5 »	95 5/16	95 3/8	—
Dito 1847 . . . . » 2½ »	42 1/16	42 3/8	—
BELGIE, Banc. . . . . » 2½ »	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD . . . . . » 2½ »	52 13/16	—	—
BRAZILIE, 1824 100 £ . . . . 5 »	98 5/8	98 3/4	—
PORTUGAL, te Londen . . . . . » 4 »	40 1/4	40 9/16	40 9/16
Dito dito . . . . » 4 »	—	—	—
VENEZUELA, ... » 3½ »	37	37 1/2	—
MEXICO, ... » 3 »	25 1/2	26 [illegible]	—
AMERIKA, Bankactiën	4 7/16	—	—

Grieken 6 3/8.

Te Leyden, ter Boekdrukkerij van L. G. LA LAU.

BIJBLAD N°. 26.

KORT VERSLAG

DER

ZITTING VAN DEN GEMEENTERAAD VAN LEYDEN.

(Behoorende bij de Leydsche Courant van 7 September 1853, N°. 107.)

Zitting van 6 September.

Afwezig de HH. Bake, Hartevelt, van der Hoeven, van der Boon Mesch, Olivier, Leembruggen en Lisman.

De Notulen der vorige Vergadering zijn gelezen en goedgekeurd, zijnde door de aanwezige nieuw benoemde Leden aan deze stemming geen deel genomen.

Op de gemaakte opmerkingen omtrent de onvoltalligheid dezer Vergadering, zoolang de aanwezige nieuw benoemde Leden niet zijn geinstalleerd, wordt door den Burgemeester voorgesteld en dienovereenkomstig besloten, om alvorens met de mededeeling of behandeling der verder aan de orde zijnde zaken voort te gaan, tot de beëediging en installatie over te gaan, waarop door den Voorzitter den Heer Mr. A. O. E. Grave van Limburg Stirum, het praesidium wordt overgedragen aan den Heer Wethouder Mr. J. C. Bucaille, en de door de wet gevorderde eeden in handen van genoemden Wethouder door hem worden afgelegd. De Heer van Stirum daarop het Voorzitterschap weder overnemende, hebben achtereenvolgens de nieuw benoemde leden:

Mr. G. P. van Outeren,
Dr. G. W. H. van Kaathoven,
Mr. N. Sikkel Groos,
Dr. H. R. de Breuk, en
J. B. de Moen,

de vereischte eeden in handen des Voorzitters afgelegd, waarop deze verklaart dat zij als leden van den Gemeenteraad zijn geinstalleerd, en hebben zij als zoodanig zitting genomen.

Alsnu is gelezen:

1°. Eene missive van D. G. Cramer van den 1sten dezer maand daarbij bedankende voor de op hem uitgebragte benoeming tot 2den docent in de Wiskunde aan het Gymnasium alhier, vermits hem tevens de betrekking van Stadsonderwijzer in de Wiskunde te Schiedam is opgedragen, waaraan hij om verschillende redenen de voorkeur moet geven.

Aangenomen voor kennisgeving, terwijl verder wordt goedgevonden het besluit zijner benoeming in te trekken en buiten effect te stellen, en Burgemeester en Wethouders uitgenoodigd om nieuwe oproeping in de nieuwspapieren te doen.

2°. Eene missive van Armverzorgers der Evang.-Luth. Gemeente, daarbij te kennen gevende, geene begrooting voor 1854 in te leveren, uithoofde zij vertrouwen in de behoeften voor dat jaar te zullen kunnen voorzien.

Aangenomen voor kennisgeving.

Verder is door den Burgemeester medegedeeld, dat door J. H. Coronel, ten gevolge der gunstige dispositie in de vorige Vergadering ten zijnen aanzien genomen, is te kennen gegeven, dat hij afziet van zijn ingediend verzoek om benoemd te worden als Commissaris van het Haagsche en Delftsche Veer.

Notificatie.

Vervolgens is door den Burgemeester overgelegd:

1°. Een rapport van HH. Gecommitteerden tot de administratie der vereenigde Gast- en Leprooshuizen op het adres van Prof. J. van der Hoeven, om ontslag als lid van dat Collegie.

2°. Een rapport van Curatoren van het Gymnasium op het verzoek van Dr. Sicherer tot bekoming van den titel van leeraar in de philosophie.

3°. Een voorstel van het raadslid Stoffels betrekkelijk de vrijstellingen van de betaling van het minerval aan het Stedelijk Gymnasium.

Al deze stukken ter inzage van de leden op de Leeskamer.

4°. Een adres van P. Kooreman tot in gebruikneming van een gedeelte gemeentegrond voor zijne woning.

In handen van Burgemeester en Wethouders om berigt en raad.

5°. Begrootingen voor de dienst van 1854, als:

a. der Israëlitische armen;
b. van Mren Regenten van het Ev. Luth. Wees- en Oudeliedenhuis;
c. van Vrouwen Kraammoeders; en
d. van Diakenen der Nederduitsch Hervormde Gemeente.

Al deze stukken in handen der Commissie van Finantie.

Alsnu zullende overgaan tot het tweede aan de orde gestelde onderwerp: *de benoeming van een Wethouder*, in plaats van Mr. N. Sikkel Groos die als zoodanig is afgetreden, wordt door den Burgemeester voorgesteld, om, uit hoofde twee nieuw benoemde leden in dezen Raad niet tegenwoordig zijn en deze evenzeer regt hebben om tot deze benoeming medetewerken, de zaak nog eenige dagen te verschuiven; met welk voorstel de Raad zich na eenige deliberatie vereenigende, wordt alsnu ook het derde punt van behandeling: *de benoeming van ambtenaren voor den Burgerlijken Stand*, tot nader uitgesteld, en daarna de Vergadering gesloten.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.